

Fjärde roten, tomt 117

Kvarteret Arkaden

Sjuttonde roten 1637–57

Drottninggatan 42

Åttonde roten 1657–70

Östra hamnen – Östra vallen

Gården kallas 1670 i Gustavi tomtöreslängd hustru Britta Ållers bakgård, ej bebyggd. Den 11.4.1670 uppbjöds (hennes svärsons?) *överste Wilhelm Jernskölds* gård, såld till

Smeden Per Larsson Sävenäs

1671–81

Gustavi tomtöreslängd 1672–81, 1 tomt

Per Larsson smed bodde 1669–70 hos sin far *klensmeden Lars Persson i Sävenäs*, som från 1644 bodde i dåvarande sjuttonde roten och 1666 i denna Drottninggatsrote längre österut mot vallen (se 4.125).

Det omtalas också 1670 samma år som uppbudet i resolutionsboken den 17 nov att smeden Per Larsson efter egen åstundan efter värdering för 20 daler och 23 $\frac{1}{3}$ öre smt hade löst till sig åtskillig staden tillhörig gammal smedjeredskap.

”Överste Edel och Wälb. Wilhelm Jernskölds utskickade mönsterskrivare Anders Bergesson” (senare som befälningssman bosatt i Fjällbacka) berättade vid kämnärsrätten den 22.3.1671, att smeden Per Larsson Sävenäs för en tid sedan slutit köp för 120 rdr el dess värde i gångbart mynt med Jernsköld om hans tomt östan till hamnen på Drottninggatan, som smeden nu hade bebyggt. Smeden hade inte betalt mer än 60 rdr. Utöver resten 60 rdr begärdes 4 öre smt på var rdr i ”upgelt” plus ränta sedan Mikaeli plus rättegångsexpenser. Uppgäld och ränta beviljades ej av rätten, då ingenting därom stod i kontraktet.

Per Larsson smed hade sin smedja i anslutning till Lars smeds änkas bostad längre österut där *Sven Hansson Mjöltnare* också bodde. Där råkade han 1671 ut för en vådeld (se 4.125). Peder Larsson Sävenäs ville enligt en supplik den 15.1.1674 (EIIa:4), ha lindring i de dryga böter som han med anledning av denna vådeld hade belagts med med hänsyn till att han var en ”ung bohagskarl” och hade nedlagt all sin förmögenhet i sin nyss upbyggda lilla gård.

I kämnärsrätten den 20.1.1671 besvärade sig smeden Per Larsson i Sävenäs över att *Nicolaus Preutz* (fullm. *Lars Gudmundsson*) ville förhålla honom 135 d smt, som resterade för gjort arbete i hans gård. Arbetet var så försvarligen gjort ”att han icke blyes eller befruktat ehoo det sjådandes warder”. *Handelsman Knut Olsson* och *åldermannen för smedjegillet Bengt Svensson ankarsmed* skulle förlika.

På sin svägerska *Appolonia Jacobsdotters* vägnar klagade smeden Peder Larsson vid kämnärsrätten den 9.7.1673 över *skräddaren Anders Persson*, vilken hade överfallit Appolonia med hugg och slag.

Den 6.2.1677 uppvisades instrumenter och arvförening mellan hustru *Brita Olofsdotter*, sal *Arvid Gudmundssons* och Per Larsson Sävenäs. Brita Olofsdotter och Arvid Gudmundsson hade i tes-

tamentet ihågkommit Per Larsson Sävenäs nuvarande hustru Maria Andersdotters avlidne fader, henne själv och hennes broder *Mårten Andersson* med en anseelig skänk och legat av 1 500 d smt. – Den 4.7.1681 tvistade Per Larsson Sävenäs med svågern Mårten Andersson om arvet efter sin avlidne svärfader och dennes far samt om hushyran för svärfaderns gård samt om gården skulle upplåtas till köp eller inlösas.

Den 21.1.1678 lagbjöd *Erik Henriksson glasmästare* gård han köpt av Peder Larsson Sävenäs. 1684 sålde smeden gård till *Berge Månsson*. Det förefaller ingendera gången ha rört sig om denna gård.

I oktober 1682 anklagades Per Larsson Sävenäs för injurier mot *rådman Erik Gunnarsson*, som han kallat ”en gammal grå skälm”. Vittnen var *Jacob sporrsmid, Olof svärdfejare, Olof Eriksson, Olof Olofsson* och *Lars Andersson*.

Det berättades i kämnärsrätten den 18.3.1685, att *Dennis i Gamle staden* av Per Larsson i Sävenäs förledet år hade förärats en häst, som han under höst och vinter hade fött. För en kort tid sedan hade smeden lånat tillbaka hästen och sedan Dennis ovetande bortsålt den, varför Dennis nu begärde, att smeden skulle betala honom fodret. Per Larsson nekade först till att han skänkt Dennis hästen och sade sig ha lånat ut den till sin bror i Halland. Sedan erkände han gåvan och erbjöd sig vilja skaffa tillbaka hästen. Dennis ville hellre ha betalt för fodret, vilket rätten bestämde, att han skulle få.

En son till Peder Larsson Sävenäs begravdes D 3.11.1678. Bouppteckning efter honom själv ägde rum 1688 (1688:234).

På denna plats i tomtöreslängden omtalas 1696–1700 Anders smed troligen identisk med (Maria Andersdotters andre man) smeden Anders Larsson Kåhög, vars gård vid pantsättning till smedjelådan den 29.6.1698 (och till banken?) den 7.9.1699 sades ligga på Drottninggatan mellan Casper kopparslagare i öster och Jacob Herweghs bakgård (4.116) i väster. Samma grannar omtalades vid värdering 1703 av Maria Andersdotters gård till 240 d smt. Hon ärnade gifta sig för tredje gången. Ständernas bankokommission uppbjöd den 22.8.1710 framlidne Anders Larsson Kåhögs gård på Drottninggatan för lån.

Tomtöreslängden upptar 1710 (Maria Andersdotters tredje man) Johan (Rantz) Krokemakare med *Anders Jonsson Böcker* som hyresgäst. Tomt och hus värderas 1715 vardera till 200 d smt och krokemakarens och den inneboende smeden *Olof Pehrsson* ägde båda 20 d smt i lösöre. Olof Pehrsson är väl densamme som ”remsnidaren” *mäster Olof Söhrman*, som sin hustru *Margareta Bengtsdotter* 1717–23 bodde kvar i gården betecknas 1723 som utfattig och drev värdshuset eller *krogen Neurenburg* (skattade 18 d smt). (Enligt kroglistan 1717 ägd av Casper kopparslagares änka”) Det framgår då också att Johan Rantz krokemakare var gift med (Anders Larsson Kåhögs änka) Maria Andersdotter. 1720 har Johan Rantz ersatts av *Olof Berg. Andreas Kåhe (Kåhög?)* och Maria Andersdotter hade av Herr Hans O Ström lånat 600 d smt den 21.5.1722. Pantsatte hus och gård på Drottninggatan mellan herr Johan Herwegh i väster och mäster Anders Wohlfart å östra sidan, innehöll i längden 72 och bredden 24 fötter. Lånet hade ingåtts med hennes son *Anders Andersson Kåhes (Kåhögs?)* ja och samtycke. Gården ägs 1723–37 av kommissarie Hans Ström som bakgård.

Linnart Weissman sadelmakare var 1643–50 bosatt rote 17 på norra sidan av Drottninggatan, kv. Arkaden). Han köpte 1651 gård av Hans Brun och var bosatt i rote 3 1651–5. Linnart var måhända bosatt 4.117 eller 4.118.

1745 Direktör Nicolaus Sahlgrens bakgård

1755–65 Fru Rådmanskan Sandbergs bakgård

1775–75 Handelsman Lars Kåhres bakgård

1790 Herr Nils Ströms änkefrus bakgård.

1800 Järnhandlare Nils Bronanders änkas ödetomt. Uppbud 12.11.1792

Senare uppbud av 4.117

handelsman Niclas Jansson 25.5.1807

handl M W Rhedin. 13.7.1818

Enligt Handels societetens protokoll hade han i yngre år idkat studier. Han blev medlem av handels societeten den 21.2.1811 och fick burskap som handlare 1.3.1811 sedan han i åtta år hade tjänat hos herrar A P Oterdahl och Son vid deras kontor ”med fördelaktigt intyg om skicklighet och anständigt uppförande”.